

act:onaid

ပြောင်းလဲရန် အချိန်တန်ပြီလော

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ရာသီဥတု
ပြောင်းလဲမှု၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ခြေ
လျော့ချရေးနှင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်အကြောင်း

သုတေသန၏ ရည်ရွယ်ချက်

- ဤအစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားသော ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများက ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တွေ့ကြုံခဲ့ရပုံ၊ တုံ့ပြန်ခဲ့ပုံနှင့် အနာဂတ်အတွက် ၎င်းတို့၏ စီမံကိန်းများ၊ မျှော်လင့်ချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာများကို နားလည်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

နောက်ခံအကြောင်းအရာ

- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအပေါ် တုံ့ပြန်မှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲမှုများသည် လူမှုရေးရာ၊ စီးပွားရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေများတွင် ဖြစ်ပေါ် ပြီး အာဏာနှင့် သဘောထားအသံ ထုတ်ဖော်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ မညီမျှမှုများ ပေါ်ပေါက်လာတတ်သည်။ ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများတွင် မတူညီသည့် ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာနှင့် စိတ်ဝင်စားမှုများ ရှိနေပြီး ၎င်းတို့၏ နားလည်မှု၊ တန်ဖိုးများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများအပေါ် မူတည်၍ ကွဲပြားသော မဟာဗျူဟာများနှင့် လက်ခံကိုင်စွဲမှုများ ကျင့်သုံးကာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပူးပေါင်းခြင်း သို့မဟုတ် ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ကြသည်။
- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် အရှေ့တောင်ပိုင်း အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်ပယ်များစွာရှိ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများ၏ စားဝတ်နေရေးနှင့် ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်နိုင်ရေးတို့အပေါ် အဓိက ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ်ဟု ပိုမိုအသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။
- ပဋိပက္ခဘေးဒဏ်သင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရခြေ အများဆုံးရှိသည့် အုပ်စုများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ပျက်စီးနိုင်မှု အတိုင်းအတာနှင့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် သက်ရောက်မှုများကို ကောင်းစွာ နားမလည်ထားပါ။ ထို့အပြင် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများက ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ သက်ရောက်မှုများကို နားလည်၍ တုံ့ပြန်ပုံ သို့မဟုတ် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲပုံတို့နှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသန ပြုလုပ်ထားရှိမှုများမှာ နည်းပါးပါသေးသည်။

သုတေသန ပြုလုပ်မည့် နည်းလမ်း

သုံးသပ်ချက် – မူလရှိသော စာရွက်စာတမ်းများ၊ သုတေသနများနှင့် အချက်အလက်များကို ဆန်းစစ်ချက်

အဓိက အချက်အလက်:
အဓိက သတင်းပေးသူ အယောက် (၃၀) နှင့် အင်တာဗျူးခြင်း (KIIs) – KNU နှင့် DKBA ခေါင်းဆောင်များ၊ ဘားအံနှင့် ရန်ကုန်ရှိ အစိုးရဌာနများ၊ ဒေသခံ CSO များ

ဦးတည်အုပ်စု ဆွေးနွေးပွဲများ (FGDs)
 – ရှု ၉ ရှုရှိ ဦးတည်အုပ်စုများနှင့် အင်တာဗျူးများကို ActionAid Myanmar Fellow ၁၂ ဦးက ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အယူအဆဆိုင်ရာ မူဘောင်

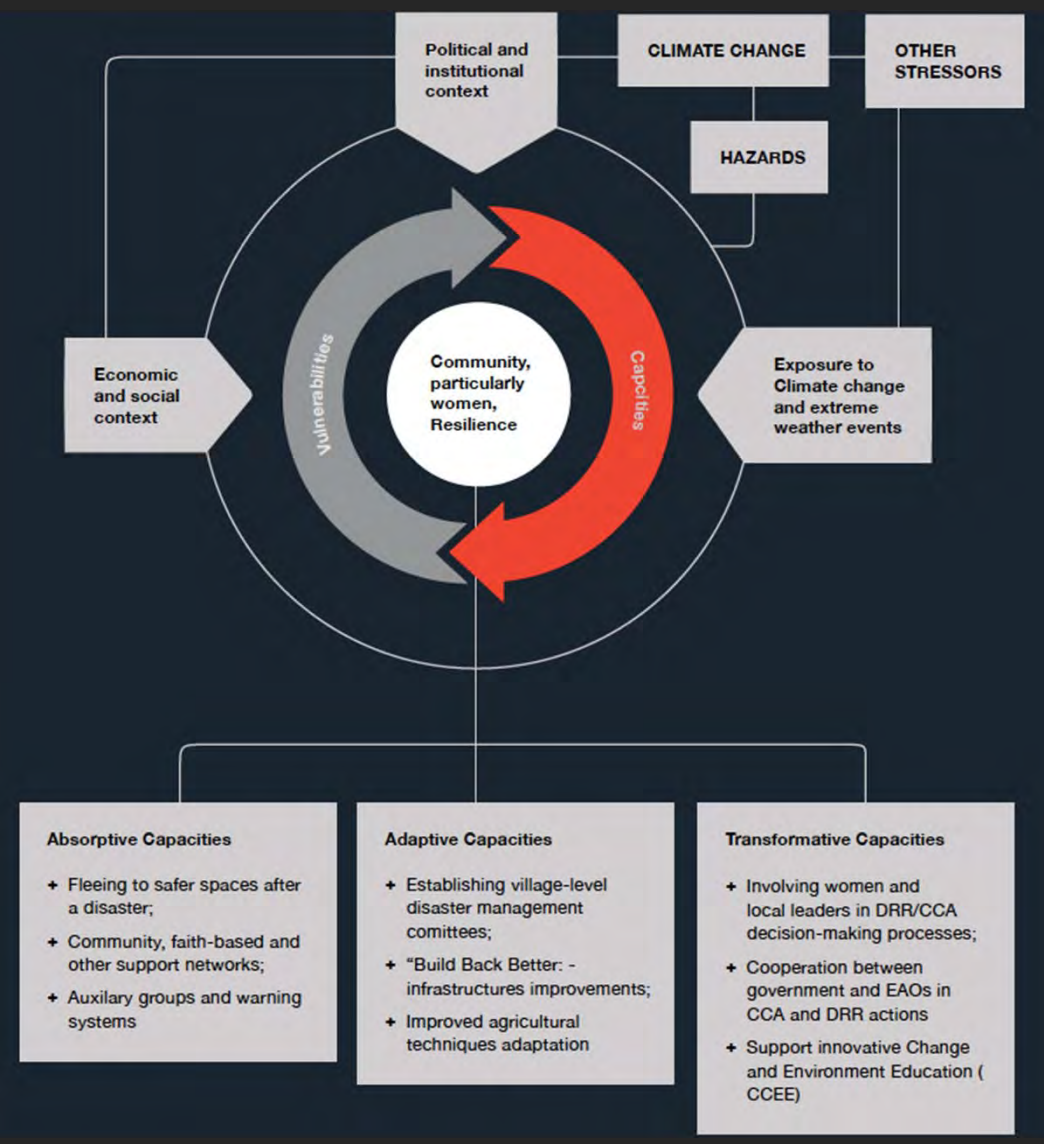
ထိခိုက်လွယ်ခြင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲကာ နာလန်ထူနိုင်စွမ်းကို ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်း၊ စနစ် သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်း၏ ဝိသေသလက္ခဏာများနှင့် အခြေအနေများက အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။ ထိခိုက်လွယ်ခြင်းကို လျှော့ချခြင်းသည် ဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်နိုင်ခြေကိုလည်း လျော့ကျစေပြီး ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်စွမ်းကို ပိုမိုအားကောင်းလာစေသည်။

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်စွမ်းဆိုသည်မှာ ထိခိုက်လွယ်ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် မမျှတသော၊ မညီမျှသော အာဏာဆက်သွယ်မှုများကို စိန်ခေါ်ခြင်းနှင့် အသွင်ပြောင်းခြင်းတို့ အပါအဝင် ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေများနှင့် ကောင်းမွန်စွာ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲနိုင်သည့် လူတစ်ဦး သို့မဟုတ် အုပ်စုများ၏ စွမ်းရည်ဖြစ်သည်။ (Sterrett 2016) ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော လူများနှင့် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများသည် ဘေးအန္တရာယ်ရှုတ်ခြင်းဖြစ်ခြင်းများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ တောင့်ခံနိုင်ပြီး ယခင်လူနေမှုအဆင့်အတန်းနှင့် လူသားလိုခြံရံရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေများသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိနိုင်သည် သို့မဟုတ် ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေနိုင်သည်။

လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းများဆိုသည်မှာ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်စွမ်းကို တည်ဆောက်ရန် အသုံးပြုနိုင်သော ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု သို့မဟုတ် အသင်းအဖွဲ့တစ်ခုတွင် ရှိနေသည့် အားသာချက်များနှင့် အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင် -

- ၁။ ပြင်ပမှအသိပညာများ လက်ခံသင်ယူပြန်လည်အသုံးချနိုင်စွမ်းသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့် အခြေခံဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် ဦးတည်သော ဘေးဒဏ်ဆိုင်ရာရေးယန္တရားများဖြင့် ဆိုးဝါးသော အဖြစ်အပျက်များ၏ သက်ရောက်မှုများကို ကာကွယ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် လျှော့ချခြင်း ဖြစ်သည်။
- ၂။ လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းသည် အသိပညာမြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းများပေးခြင်းနှင့် အတူစားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ ကွဲပြားချက်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲထားသည့် စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်များမှတစ်ဆင့် ရေရှည်ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။
- ၃။ လိုအပ်သော ပြောင်းလဲမှုများသည် လူအများ၏ လက်ခံသင်ယူနိုင်စွမ်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းများကို ကျော်လွန်နေသည့်အချိန်တွင် အသွင်ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းကို လိုအပ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး-စီးပွားရေး သို့မဟုတ် လူမှုရေးတို့သည် လက်ရှိစနစ်များကို ရေရှည်တည်တံ့မှု မဖြစ်စေဘဲ လူများ (အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများ)ကို ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု နှင့်/သို့ ပဋိပက္ခများထဲတွင် ပိတ်မိနေစေသည်။

အသွင်ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းသည် အာဏာအထက်အောက်ဆက်ဆံရေးများကို ဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် ရှိရင်းစွဲအနေအထားကို စိန်ခေါ်ကာ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုများနှင့် အပြုအမူဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများ ဖော်ဆောင်ရန်အတွက် တွန်းအားပေးနိုင်စေသည်။

SEA ရှိ ခုခံနိုင်စွမ်းအား အနည်းဆုံး
ရာသီဥတု အန္တရာယ် အညွှန်းကိန်း # 02

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု

ကမ္ဘာမြေပေါ် သက်ရောက်နေသော ရာသီဥတု
ဆိုးရွားမှုတို့အနက် မြန်မာနိုင်ငံကြောင့် ဖြစ်ရသော
ဆိုးရွားမှုများမှာ မရှိသလောက် နည်းပါးသည်။ သမိုင်းအရ
အာရှတွင် ဖွံ့ဖြိုးမှု အနည်းဆုံး နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်သည့်အတွက်
မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်
ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လွှတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသော
အချက်များကို ပြုလုပ်ရာတွင် အလွန်သေးငယ်သော
အခန်းကဏ္ဍမှသာ ပါဝင်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည်
ရာသီဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ဘေးအန္တရာယ်များကို ခံရနိုင်ခြေ
မြင့်မားလျက်ရှိသည်။

ရာသီဥတုဆိုင်ရာ လေ့လာချက်များနှင့် ခန့်မှန်းချက်များ

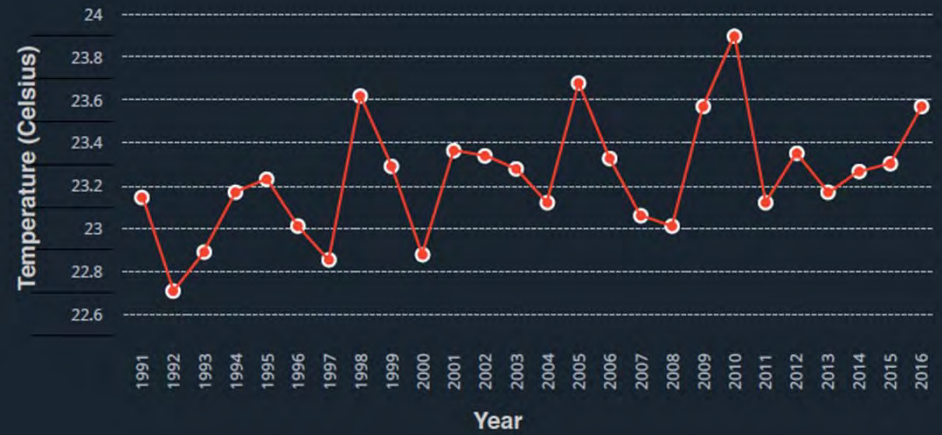
၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ နေ့စဉ် ပျမ်းမျှ အပူချိန်မှာ ဆယ်စုနှစ်တစ်စုလျှင် ၀.၂၅°C မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး နေ့စဉ် အမြင့်ဆုံး အပူချိန်သည် ၀.၄°C မြင့်တက်လာခဲ့သည်။

ရာစုနှစ်အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် အပူချိန်များသည် ယခင်အပူချိန်များထက် ၁.၃°C နှင့် ၂.၇°C အတွင်း မြင့်တက်လာမည်ဟု ခန့်မှန်းရရှိသည်။

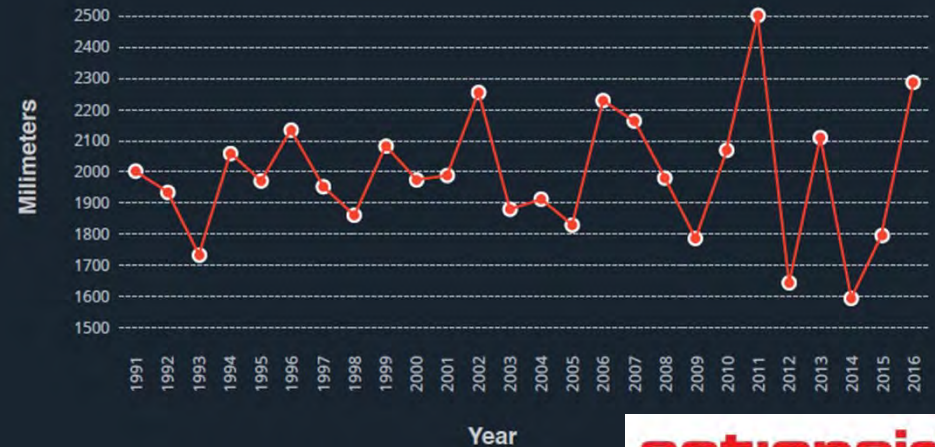
နေရာဒေသနှင့် ရာသီအလိုက် ကွဲပြားမှု ရှိနိုင်သော်လည်း မိုးရွာသွန်းမှုပုံစံများတွင်လည်း ပြောင်းလဲမှုများ ရှိလာမည်ဟု ခန့်မှန်းရရှိသည်။

ပြီးခဲ့သည့်အနှစ် ၅၀ အတွင်း၌ (၁၉၅၅-၂၀၀၈) မုတ်သုန်ရာသီသည် သိသိသာသာ တိုတောင်းလာခဲ့သည်။ ၁၉၅၀ အလယ်ပိုင်းတွင် ရက်ပေါင်း ၁၄၀ မှ ၁၅၀ အထိ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ရက်ပေါင်း ၁၂၀ အောက်သို့ လျော့နည်းလာခဲ့သည်။ မိုးရာသီကာလ ရက်ပေါင်း ၁၃၀ အောက် လျော့နည်းသွားခဲ့သည့် ၁၉၇၇ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မိုးကျချိန် နောက်ကျ၍ မုတ်သုတ်ရာသီ စောစီးစွာ ကုန်ဆုံးခြင်းတို့သည် သိသာထင်ရှားလာခဲ့သည်။

ANNUAL MEAN TEMPERATURE ACROSS MYANMAR

ANNUAL MEAN TOTAL RAINFALL ACROSS MYANMAR

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း၊ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲမှုနှင့် ကိုဗစ်-၁၉ အရေးပေါ်အခြေအနေ

- လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ဘေးဒဏ်ရင်ဆိုင်နိုင်စွမ်းများကို ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်အချို့ကဲ့သို့ပင် ဤကပ်ရောဂါအတွက် အစွမ်းကုန်အသုံးပြုကြရသည်။
- ရာသီဥတုဘေးများကို တုံ့ပြန်သကဲ့သို့ပင် ဤကပ်ရောဂါ၏ နာလန်ထူသည့်အဆင့်တွင် ဒေသန္တရ အေဂျင်စီများနှင့် လူမှုအရင်းအနှီးတို့သည် အဓိက အရင်းအမြစ်များ ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်ပြီးနောက် “ပို၍ကောင်းမွန်လာအောင် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း” တွင် လူမှုအရင်းအနှီး၌ ရင်းနှီးမြုပ်နှံခြင်း ပါဝင်စေရန် အကူအညီပေးရမည်။
- ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်စွမ်းရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ရင်ဆိုင်နေသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အင်တိုက်အားတိုက် တိုးတက်လာသော လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းများနှင့် အလားအလာရှိသော ပြောင်းလဲမှုများသည် တန်ဖိုးရှိသော သင်ခန်းစာများနှင့် အရင်းအမြစ်များ ဖြစ်နိုင်သည်။ သင်ယူရရှိသော သင်ခန်းစာများကို အခြားလူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများသို့ ဝေမျှနိုင်သည်။

ပြောင်းလဲရန် အချိန်တန်ပြီလော

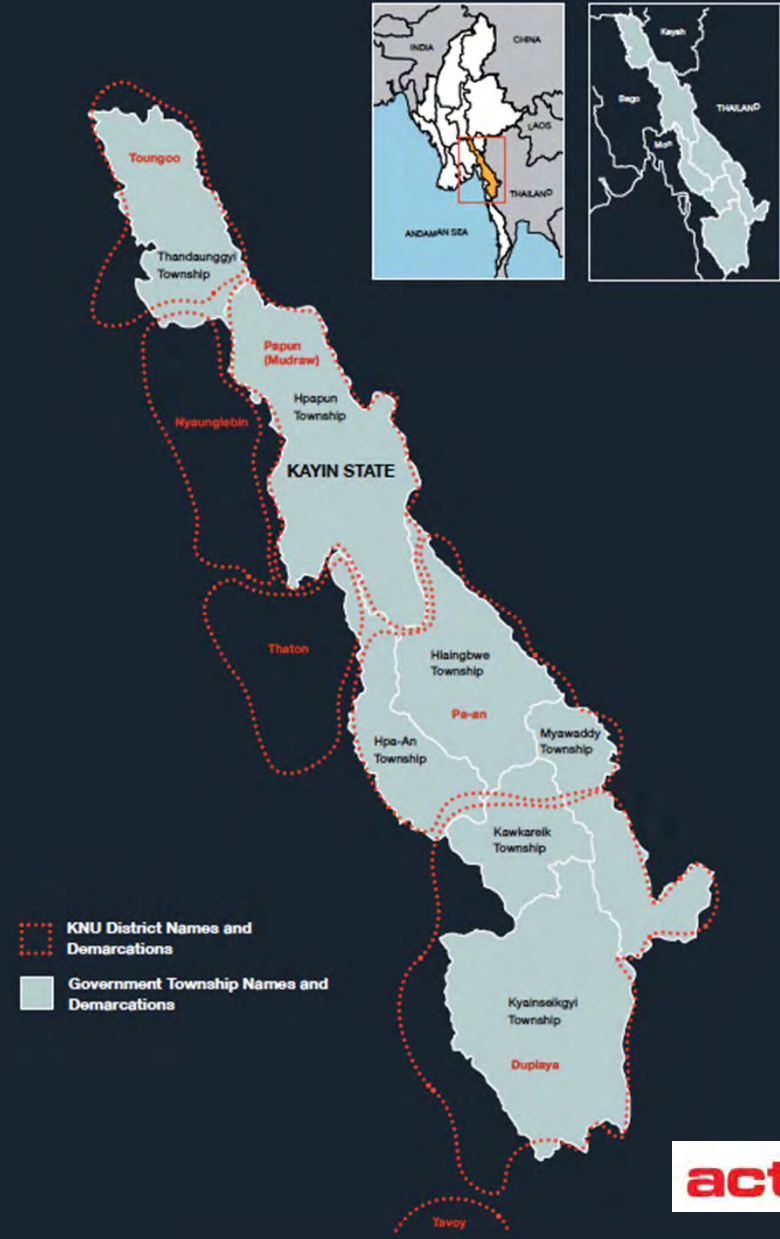
- ဤရွာကိုးရွာသည် လက်ရှိတွင် ဘေးဒဏ်ကို ရင်ဆိုင်နေနိုင်သော်လည်း အနာဂတ်တွင် အခက်အခဲကြုံလာနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ထိခိုက်မှုဒဏ် အများဆုံး ခံရမည်ဟု ကြိုတင်တွက်ဆထားသော အခြေအနေများတွင် လုံလောက်မည် မဟုတ်ပါ။
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု၏ ရလဒ်တစ်ခုဖြစ်သည့် ဆုံးရှုံးမှုနှင့် ပျက်စီးမှုသည် ပြင်ပမှ အသိပညာများကို လက်ခံသင်ယူပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်မှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲနိုင်မှု နည်းပါးခြင်းကြောင့်သာ မဟုတ်ဘဲ ပိုမိုဆိုးဝါးကာ မျှော်မှန်း၍ မရသော ဘေးအန္တရာယ်များ၏ သဘောသဘာဝကြောင့် ဖြစ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။ အချို့ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဒေသန္တရအဆင့် လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲမှု မဟာဗျူဟာများ အလုပ်မဖြစ်တော့သည့်အခြေအနေ ‘ပြောင်းလဲရန်အချိန်တန်ချိန်’ သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။ အထူးထိခိုက်လွယ်သောသူတို့မှာ ဖယ်ကြည့်ခံထားရသော အုပ်စုခွဲများဖြစ်သည့် အမျိုးသမီးများနှင့် မသန်စွမ်းသူများကဲ့သို့သူများ ဖြစ်သည်။
- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါ ပေါင်းလိုက်သောအခါ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းယန္တရားကို ခံနိုင်ရည်ရှိသည်ထက် ပိုမိုဖိအားဖြစ်ပေါ်စေသော သဘာဝဘေးတစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ပြည်သူလူထု၏ ကျန်းမာရေးအပေါ် ရုတ်ခြည်း သက်ရောက်မှုများနှင့်အတူ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများထံမှ ငွေပေးပို့မှု လျော့ကျသွားခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန်များ၏ ဈေးရင်းများ ကျဆင်းခြင်းနှင့် ကုန်ပစ္စည်း ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး ဆက်သွယ်မှုလမ်းကြောင်းများ ဆိုးရွားစွာ ပျက်စီးသွားခြင်းတို့ကြောင့် နေ့စားလုပ်သား အခွင့်အရေးများ ပိုမိုနည်းပါးလာမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ရေရှည်တွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

သုတေသန ပြုလုပ်သည့် တည်နေရာ

ActionAid Myanmar Fellow ၁၂ ဦး ပါဝင်သည့် အဖွဲ့က အဓိကသုတေသနကို ကရင်ပြည်နယ် အလယ်ဘက် တောင်ပိုင်းရှိ ကော့ကရိတ်နှင့် ကြာအင်းဆိပ်ကြီး မြို့နယ်မှ ရွာ ၉ ရွာတွင် ၎င်းတို့၏ CSO မှတစ်ဆင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အစိုးရက စီမံအုပ်ချုပ်သည့် နယ်မြေများနှင့် KNU က စီမံအုပ်ချုပ်သည့် နယ်မြေများ ထပ်နေခြင်း မရှိပါ။

ဤနယ်မြေကို KNU က ဒူးပလာယာခရိုင်၊ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်၏ တပ်ဖွဲ့ ၆ အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ (KNLA – KNU ၏ စစ်ဘက်တပ်ဖွဲ့)

ကရင်ပြည်နယ်၏ ရာသီဥတုအခြေအနေနှင့် အစွန်းရောက် ရာသီဥတု အခြေအနေများ

၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း အမြင့်ဆုံး အပူချိန်များသည် သိသိသာသာ တိုးမြင့်လာခဲ့သည်။ ယခင် ပျမ်းမျှအပူချိန် ၃၃.၀၅°C ကို ကျော်လွန်သည့် ရက်များသည် ဤကာလရက်စုစုပေါင်း၏ ၃၂% ရှိသည်။

၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း ကရင်ပြည်နယ်တွင် မိုးရာသီ၌ မိုးရေချိန် ၅၀၀၀ mm ကျော်လွန်သည့် နှစ် (၅) နှစ်၊ ၁၀၀ mm ကျော်လွန်သည့် အလွန်အမင်းသည်းထန်စွာ မိုးရွာမှု (၁၇၅) ခု နှင့် မိုးရေချိန် ၂၀၀ mm ထက်ကျော်လွန်သည့် မိုးရွာသွန်းမှု (၈) ခု ရှိခဲ့သည်။

တိုးမြင့်လာသည့် နှစ်စဉ် မိုးရာသီ မိုးရွာသွန်းမှု၊ အလွန်အမင်းသည်းထန်စွာ မိုးရွာသွန်းမှုများ ပိုမိုဖြစ်ပွားခြင်းနှင့် နေ့အပူချိန်များ တိုးမြင့်လာခြင်းသည် အိမ်ခြေများကို ရေကြီးမှုနှင့် မြေပြိုမှုဒဏ်များ ပိုမိုခံစားရစေပြီး ခြောက်သွေ့သည့် ရာသီများတွင် မိုးရေချိန် လျော့ကျလာသောကြောင့် ရေရရှိမှု နည်းပါးလာသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသော ဒေသများကဲ့သို့ပင် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ရွာများသည် ခြောက်သွေ့ရာသီတွင် မကြာခဏ မီးဘေးသင့်ခံကြရသည်။

Source: UN HABITAT, *Climate Profile: Climate Variabilities, Extremes and Trends in Central Dry, Coastal and Hilly Zones Myanmar* (BRACED, 2016)

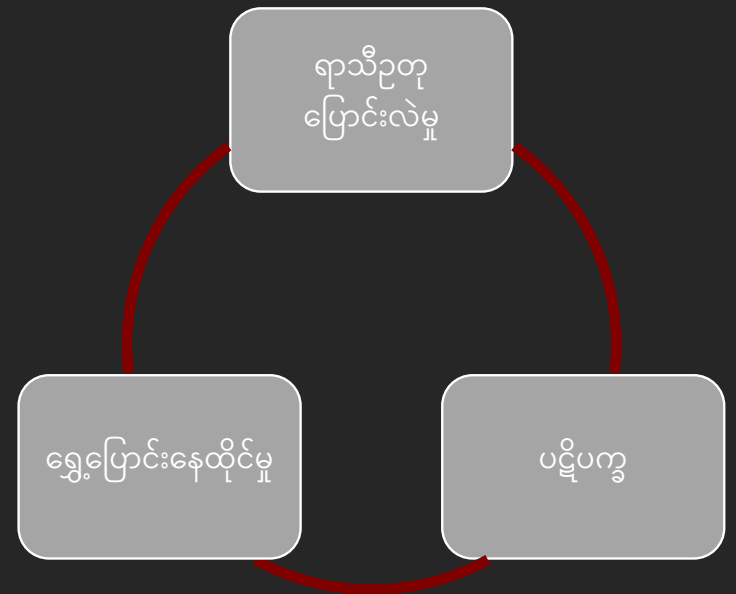
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနှင့် DRR မူဘောင်များ

မူဘောင်များနှင့် သဘောတူညီချက်များ	ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု	ဘေးအန္တရာယ် လျော့ချရေး
နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ	၂၀၁၅ ပါရီသဘောတူညီချက်	Sendai မူဘောင်
နိုင်ငံတော်အဆင့် မူဘောင်များ	၂၀၁၉ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ မြန်မာနိုင်ငံ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ	၂၀၁၇ မြန်မာနိုင်ငံ ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ လျော့ချရေး လုပ်ငန်းစီမံချက်
	၂၀၁၂ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားအဆင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေး ဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်	၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရပ်ရွာများ၏ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်
KNU အစိုးရ	စိုက်ပျိုးရေးဌာန၊ KNU သစ်တောဌာန၊ KNU ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကော်မတီ၊ မြေနှင့်သစ်တောဆိုင်ရာ မူဝါဒများ	

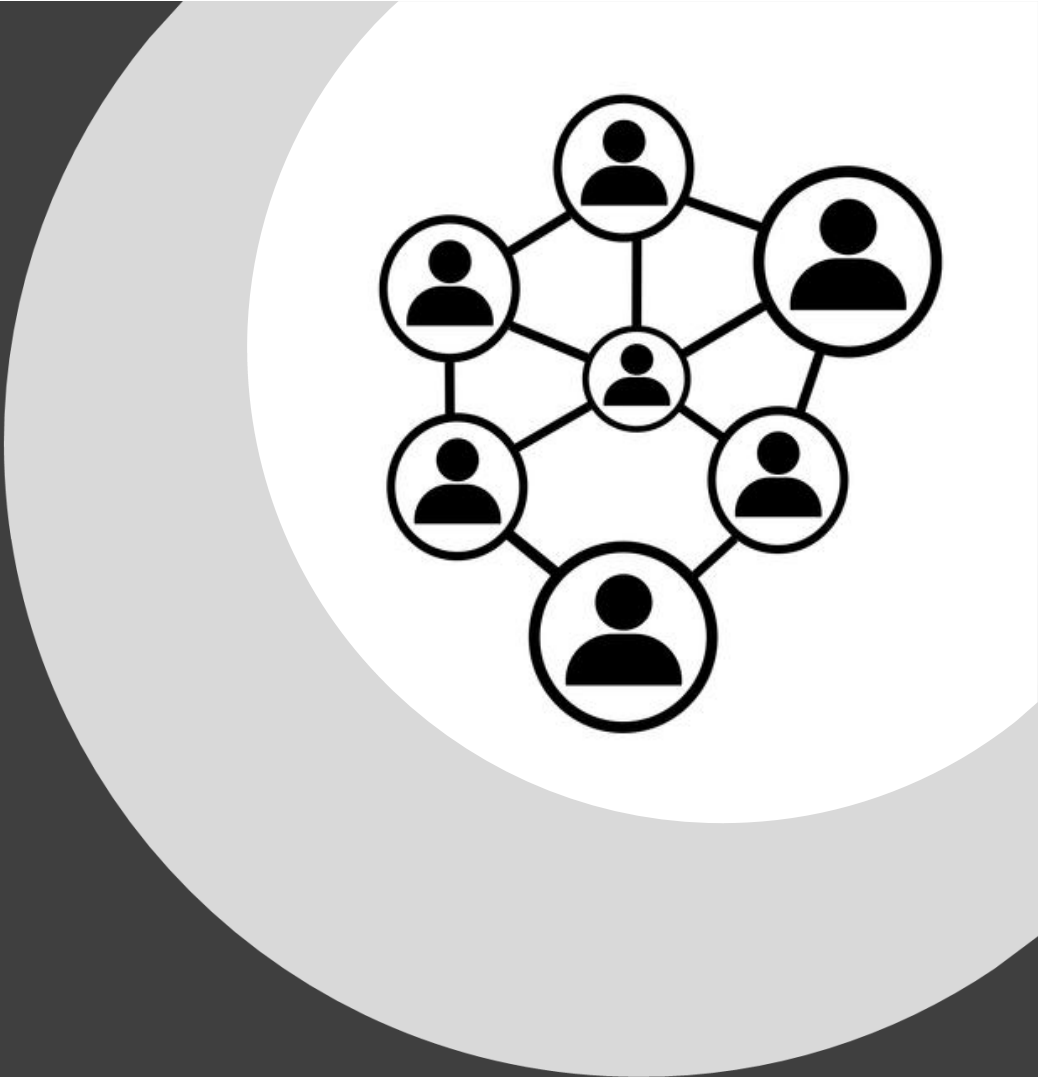
ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု၊ ပဋိပက္ခနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုပုံစံ

- ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်းသည် ထိခိုက်ခံထားရသော လူများ၏ အဓိကကျသော လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲခြင်းများနှင့် ဘေးဒဏ်ရင်ဆိုင်နည်း ဗျူဟာများထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်သည်။
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုသည် ပဋိပက္ခနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ပြီး/သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပွားသည့်အရာလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။
- စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် လုပ်ကိုင်သည့် လူဦးရေပမာဏ ပိုမိုများပြားလာလျှင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု ဖြစ်ပွားခြင်းလည်း ပိုမိုများပြားလာနိုင်သည်။
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုသည် မညီမျှမှုများကို ပိုမိုဆိုးဝါးစေပြီး ပဋိပက္ခများကို ပိုမိုဖြစ်ပွားစေကြောင်း MCCP က လက်ခံထားသည်။ ပဋိပက္ခသည် နယ်မြေများတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုတို့ ပိုမိုများပြားလေ့ရှိသောကြောင့် ပဋိပက္ခသည်လည်း ရာသီဥတုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရုတ်ခြည်းဖြစ်ပွားမှုများကို ပိုမိုဆိုးဝါးစေသည်။
- ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်းသည် ဇာတိမြေ၌ ကျန်ခဲ့သူများအတွက် ငွေပေးပို့မှုများ ရစေသောကြောင့် အခြား/အပို ဝင်ငွေများ ရရှိစေသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နေထိုင်နေကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံသားပေါင်း ၃ မီလီယံခန့်မှ ဇာတိမြေသို့ ငွေပေးပို့သည့် ပမာဏတန်ဖိုးမှာ ၈ ဘီလီယံခန့် သို့မဟုတ် GDP ၏ ၁၃% ရှိခဲ့သည်။

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်နှင့် လူမှု အရင်းအနှီး

- **လူမှုအရင်းအနှီး** ဆိုသည်မှာ “ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ရပ်များကို ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ အကျိုးကို တိုးတက်စေနိုင်သည့် ယုံကြည်မှု၊ စံနှုန်းများနှင့် ကွန်ရက်များ ကဲ့သို့သော လူမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း၏ အင်္ဂါရပ်များ” ကို ညွှန်းဆိုသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများ၏ လူမှုအရင်းအနှီးသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်အတွက် ဒေသတွင်း လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းရည်များ၏ အဓိက လက္ခဏာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ နှင့်/သို့မဟုတ် ယုံကြည်မှု အခြေခံသည့် ကွန်ရက်များတွင် ပါဝင်ခြင်းသည် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများစွာရှိ လူမှုအရင်းအနှီး၏ မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။
- ဘေးအန္တရာယ်များ၏ ဆိုးရွားမှု ပြင်းထန်လာသော်လည်း လူမျိုး-ဘာသာစကားတူရာနှင့် ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာတူရာတို့အပေါ် အခြေပြုသည့် ခိုင်မာသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်များ (‘လူမှုအရင်းအနှီး’)သည် ပြင်ပမှ အသိပညာများအား လက်ခံသင်ယူပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းကို အားပေးတည်တံ့စေပြီး လူမှုရေးရာ အကာအကွယ်ပေးခြင်းကို ဖြစ်ထွန်းမြှင့်တင်ပေးပါသည်။ ဒေသခံ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကွန်ရက်များသည် စိတ်ဓာတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် နာမ်ဝိညာဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှစ်မျိုးစလုံးကို ဂရုစိုက်မှု ပေးစွမ်းနိုင်ပြီး ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးမှုနှင့် ကူညီစောင့်မမှုတို့ကိုလည်း ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။

“မိုးရာသီက အချိန်တိုလာပေမယ့်
မိုးရေချိန်ကတော
တိုးလာပါတယ်”

ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရ အရာရှိ

act:onaid

တွေ့ရှိချက်များ - ဘေးအန္တရာယ်များ၊ သက်ရောက်မှုများနှင့် ဘေးဒဏ်ခံရနိုင်ခြေများ

- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုသည် လူများ၏ ဘဝတွင် အဓိက အကြောင်းခံတစ်ခုဖြစ်ပြီး များစွာသော ဘေးအန္တရာယ်များ (မိုးခေါင်မှု၊ အချိန်အခါမဟုတ် မိုးရွာသွန်းမှု၊ အပူချိန်မြင့်တက်ခြင်း၊ ရေကြီးရေလျှံမှု၊ တောမီးလောင်ခြင်း) နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့်အပြင် နှစ်စဉ် သိသိသာသာ တိုးပွားလာကြောင်းကို သုတေသန သတင်းပေးသူများနှင့် ဒေသခံ သုတေသန ပြုလုပ်သူများက သဘောတူ လက်ခံကြသည်။
- သစ်တောပြုန်းတီးမှုသည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟု သတင်းပေးများစွာက ထွက်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများသည် အခြေခံ လိုအပ်ချက်များအတွက် ဝင်ငွေ မရှိသောကြောင့် သစ်ပင်များကို ခုတ်ကြသည်ဟု ဖြေဆိုသူများက ပြောကြားခဲ့သည်။ တောပြုန်းတောင်ကုန်းများသည် စီးဆင်းရေများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်း နည်းပါးပြီး ရေကြီးရေလျှံမှု မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်နေသည်။
- အခြေခံအဆောက်အအုံအပေါ် သက်ရောက်မှုများတွင် မြစ်ကမ်းပါး တိုက်စားမှု၊ ပျက်စီးနေသော၊ ဖျက်ဆီးခံထားရသော လမ်းများ၊ ပျက်စီးသွားသော သို့မဟုတ် ရေလျှံနေသော တံတားများ၊ ပျက်စီးယိုယွင်းနေသော အိမ်သာများ၊ လေတိုက်နှုန်းပြင်းထန်၍ လဲကျသွားသော သစ်ပင်များ နှင့် အိမ်များ နှင့် အထူးသဖြင့် ပျက်စီးနေသော ခေါင်မိုးများ အပါအဝင် အခြားသော အဆောက်အအုံများ ပျက်စီးမှု စသည်တို့ ပါဝင်သည်။
- ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေး အပေါ် သက်ရောက်မှုများတွင် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားချိန် သို့မဟုတ် ဖြစ်ပွားပြီးချိန်၌ သေဆုံးမှုနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှု၊ အာဟာရချို့တဲ့မှု၊ ရောဂါများ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မလုံခြုံခြင်း၊ အပူရှုပ်ခြင်းနှင့် ညစ်ညမ်းနေသောမြစ်များက ဖြစ်ပွားစေသည့် နာမကျန်းမှုများ ပါဝင်သည်။
- တစ်ဦးချင်းစီ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအပေါ် သက်ရောက်မှုများအပြင် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ၌ စားဝတ်နေရေး မလုံခြုံမှု တိုးပွားလာခြင်း၊ ကြွေးမြီများကြောင့် ပိုမိုဆိုးရွားလာခြင်း၊ မိသားစုများ တစ်ကွဲတစ်ပြားဖြစ်ခြင်း (ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်၍)၊ ဘေးဒဏ်သင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် လူမှုအရင်းအနှီး ပျက်စီးခြင်း (နှင့် ထို့ကြောင့် လူမှုရေးရာ အကာအကွယ် နည်းပါးလာခြင်း) နှင့် ရာသီဥတု ပူပြင်းလွန်း၍ ကလေးငယ်များ ကျောင်းမတက်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ရေကြီးရေလျှံမှုများကြောင့် ကျောင်းများ ပိတ်ထားရခြင်းအစရှိသော သက်ရောက်မှုများ ပါဝင်သည်။

“အစိုးရက ကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းတွေ အကောင်အထည်ဖော်ပြီး
 ရေဘေးသင့်ပြည်သူတွေအတွက် နေစရာ ရှာဖွေပေးပါတယ်။
 ငွေကြေးအထောက်အပံ့လည်း ပေးပါတယ်။ EAO တွေက
 ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးတွေအတွက် အစားအစာ ထောက်ပံ့ပေးပါတယ်။
 မန္တလေး၊ မြဝတီနဲ့ ပဲခူးမှာရှိတဲ့ [CSO] တွေဆီကလည်း အကူအညီရပါတယ်။
 လမ်း/တံတား ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးအတွက် AAM ရဲ့
 အထောက်အပံ့ကလည်း အကူအညီဖြစ်ပါတယ်။”

MK ရွာ၌ အဓိက သတင်းပေးသူနှင့် အင်တာဗျူးမှ

တွေ့ရှိချက်များ - ဘေးအန္တရာယ်များကို တုံ့ပြန်ခြင်း

- ရေတိုအရေးပေါ်တုံ့ပြန်မှုများ (ပြင်ပမှ အသိပညာများ လက်ခံသင်ယူ အသုံးပြုခြင်းများ) တွင် ပို၍ဘေးကင်းလုံခြုံသော နေရာဒေသသို့ တိမ်းရှောင်ခြင်း အများစု ပါဝင်သည်။ လူအများသည် ဘုန်းကြီးကျောင်းများ သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးများထံ၌ နေထိုင်ကြသည်ဟု ပြောကြားကြသည်။ အရင်းအမြစ်ရှိသူများက လေ့ဖြင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ကြသည်။ ရေကြီးရေလျှံမှု ဖြစ်ပွားပြီးနောက်ပိုင်း၌ ဒေသခံများက တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကူညီကြသည့် အဖြစ်အပျက်များ ရှိသည်။
- ရေတိုအထောက်အပံ့ဆိုသည်မှာ များသောအားဖြင့် လိုအပ်နေသူများကို ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့များက တစ်ခါတစ်ရံ လေ့ဖြင့် လိုက်ရှာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအထောက်အပံ့များသည် ဒေသခံအာဏာပိုင်များ၊ အစိုးရ နှင့် တစ်ခါတစ်ရံ KNU နှင့်/သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင် CSO များထံမှ ဖြစ်သည်။
- များသောအားဖြင့် ရွာသူကြီးများ၊ ဘုန်းကြီးများနှင့် အခြားအမျိုးသားများက ဦးစီးဦးရွက်ပြုကြသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ဤရွာကိုးရွာရှိ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များကို တုံ့ပြန်မှုများတွင် သာတူညီမျှမှုရှိသည်ဟု ထင်ရသည်။ DRR လုပ်ငန်းစဉ်များ၌ အမျိုးသမီးများက ဦးဆောင်သည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရန် ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်ဟု ထင်ရသည်။
- တုံ့ပြန်မှုရှိ အဓိက လက္ခဏာများမှာ ဒေသခံခေါင်းဆောင် တစ်ဦးချင်းစီ၏ အရည်အချင်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများ ရရှိမှုနှင့် အခြားသော အရင်းအမြစ်များ - သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဖြန့်ဝေရေးကွန်ရက်များတွင် ရွာသူကြီး၊ မိသားစုများနှင့် တစ်ဦးချင်းစီ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု - စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

“မြစ်ကမ်းပါးမြေပြိုမှုတွေကြောင့် စိုက်ပျိုးမြေနဲ့ နေထိုင်ဖို့မြေတွေ
နည်းသထက်နည်းလာပါတယ်။ မိုးဦးစောပိုင်းနှင့် မိုးနှောင်းပိုင်းမှာ
မိုးရေချိန်နည်းပါတယ်။ မိုးရာသီအလယ်ပိုင်းမှာတော့ မိုးအများကြီး
ရွာပါတယ်။ မိုးရေချိန်များတာကြောင့် စပါးကို အချိန်မှန် စိုက်လို့ မရဘူး။
ပြီးတော့ စပါးခင်းတွေကလည်း ပိုနိမ့်လာတော့ အရင်လို
မထွက်တော့ဘူး”

ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲမှ

တွေ့ရှိချက်များ - လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲမှုများ

- ရွာအများစုသည် အစားထိုးသီးနှံအဖြစ် ပြောင်းကို စတင်စိုက်ပျိုးလာကြသည်။
လယ်သမားများသည်လည်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည် မရှိသော စပါးအစား ပဲများကို ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာကြသည် - ရေကြီးရေလျှံမှုဖြစ်ပြီးနောက် စပါးခင်းများ ပျက်စီးသွားလျှင် နှင့် အထူးသဖြင့် လယ်ကွင်းအဟောင်းများကို မြေဩဇာကောင်းမွန်သည့် နန်းမြေအသစ်များ ဖုံးလွှမ်းသွားလျှင် ပဲစိုက်ပျိုးခြင်းကို ပြောင်းလဲလုပ်ဆောင်ကြသည်။
- စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများ မတတ်နိုင်လျှင် (သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရန်မြေ မရှိလျှင်) ရွာသူရွာသားများတွင် အလုပ်ရှာရန်အတွက် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်းမှ လွဲ၍ အခြားရွေးချယ်စရာ နည်းပါးသည်။ (အထူးသဖြင့် နေ့စားအလုပ်သည် အနီးအနား၌ မရှိလျှင် - ကိုရိုနာ ကပ်ရောဂါဖြစ်ပွားနေချိန် ပို၍ဖြစ်နိုင်ခြေများသည်)

“အစိုးရ အရာရှိတွေ၊ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းတွေက
လူကြီးတွေနဲ့ Fellow တွေကြားမှာ
ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ ကွန်ရက်ရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်”

MK ရှာရှိ အဓိကသတင်းပေးသူနှင့် အင်တာဗျူးမှ

တွေ့ရှိချက်များ - အနာဂတ် အထောက်အပံ့

သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိရန်

- ၁။ မိုးလေဝသဆိုင်ရာ အခြေအနေနှင့် ကြိုတင်သတိပေးချက်များကို -
- ၂။ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ရေဒီယိုနှင့် လူမှုကွန်ရက်မှ သတင်းပေးပို့ချက်
- ၃။ ကယ်ဆယ်ရေး အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများ ကြိုတင်နေရာချထားပေးခြင်း
- ၄။ အခြေခံ ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများ (ကယ်ဆယ်ရေးလှေ၊ ဖုန်းများ နှင့်/သို့မဟုတ် အခြားသော ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းများ)

- ## အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေများကို လျင်မြန်စွာ ရယူနိုင်ခြင်း
- ၁။ သတင်းပေးသူများစွာ (အထူးသဖြင့် ခေါင်းဆောင်နေရာတွင် ရှိနေသူများ)သည် အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေများကို လျင်မြန်စွာ ရယူနိုင်ခြင်း၏ အရေးကြီးပုံကို အကြံပြုကြသည် သို့မဟုတ် သဘောတူကြသည် - CSO များ၊ EAO များနှင့် အစိုးရတို့ လက်တွဲအလုပ်လုပ်ခြင်း အပါအဝင်

ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အသိပညာများ၊ အသိပညာပေးမြှင့်တင်ခြင်း

- ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာနသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အသိပညာများ၊ အသိပညာများ မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူလူထု၏ အသိပညာဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အရေးပါပုံကို ပြောကြားခဲ့သည်။

ရေရှည် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲခြင်း

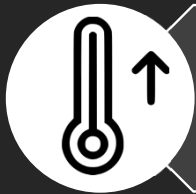
- ၁။ စပါးနှင့် အခြားသော မျိုးစေ့များကို အစားထိုးခြင်း
- ၂။ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲမှုများအတွက် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းပေးခြင်း လုပ်ငန်းများ (CSO များ နှင့် VDMC များ အတူတကွ)
- ၃။ မိရိုးဖလာ အသိပညာများကို အခြေခံ၍ ကောက်ပဲသီးနှံအသစ်များ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးရန်/ မွေးမြူရန် နှင့် ရွေးချယ်နိုင်ရန် စိုက်ပျိုးဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များပေးခြင်း

အဓိက အသိပေးလိုသည့် အချက်များ - ၁

ဤကမ္ဘာမြေအပေါ်သက်ရောက်နေသော ရာသီဥတု ဆိုးရွားမှုတို့အနက် မြန်မာနိုင်ငံကြောင့် ဖြစ်ရသော ဆိုးရွားမှုများမှာ မရှိသလောက် နည်းပါးပါသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုကြောင့် ဖြစ်သော ဘေးအန္တရာယ်များကို ခံနိုင်ရည်ရှိမှု မြင့်မားလျက်ရှိပါသည်။

၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း နေ့စဉ် အမြင့်ဆုံး အပူချိန်သည် ၀.၄°C မြင့်တက်သွားခဲ့ပြီး ရာစုနှစ်အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် ထပ်မံ မြင့်တက်သွားဦးမည်ဟု ခန့်မှန်း ရရှိပါသည်။ မိုးရွာသွန်းမှု ပုံစံများတွင်လည်း စိုးရိမ်ရလောက်သော ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာမည်ဟု ခန့်မှန်း ရရှိပြီး ၂၁ ရာစုအလယ်ပိုင်းတွင် ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင်သည် ၂၀ စင်တီမီတာမှ ၄၁ စင်တီမီတာအတွင်း မြင့်တက်လာနိုင်ပါသည်။ မုတ်သုန်ရာသီပင်လျှင် သိသိသာသာ တိုတောင်းလာပြီဖြစ်ပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူအများစု လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအပေါ် အထူးသက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ ရေကြီးခြင်း၊ မြေပြိုခြင်း၊ မီးလောင်ခြင်းနှင့် မိုးခေါင်ခြင်းတို့ကို ပိုမိုကြုံတွေ့ကြရသည့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ပဋိပက္ခဘေးဒဏ်သင့် ပြည်သူများ ခံစားရသကဲ့သို့ ချို့တဲ့၍ ကူကယ်ရာမဲ့သော အုပ်စုများသည် ဘေးအန္တရာယ်များကို အလွန်ခါးသီးစွာ တွေ့ကြုံခံစားရလေ့ရှိပါသည်။

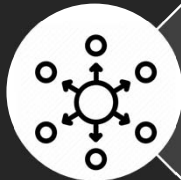

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုသည် နိုင်ငံတော်-လူထုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် အာဏာအထက်အောက် ဆက်ဆံရေးများတွင် ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် လှုပ်ရှားမှု၊ ကျွန်ုပ်တို့ နေထိုင်ရာ ကမ္ဘာကြီးကို ပြန်လည်ပုံဖော်ရေး စသည်တို့အတွက် အခွင့်အရေးတစ်ခု (သို့မဟုတ် 'အရေးပါသော အဆင့်တစ်ခု') ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ "ပို၍ကောင်းမွန်လာအောင် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း" တွင် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ ဦးဆောင်မှုကို ထောက်ပံ့ကူညီကာ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေး-စီးပွားရေး ဆက်ဆံမှုများ ပြောင်းလဲခြင်းတို့ ပါဝင်သင့်ပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲခြင်းကို EAO များနှင့် CSO များအတွက် အဓိကကဏ္ဍများ ပါဝင်သည့် ပြည်စုံ၍ ဗဟိုထိန်းချုပ်မှု မရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် အကောင်းဆုံး စီမံနိုင်ပါသည်။

အဓိက အသိပေးလိုသည့် အချက်များ - ၂

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ လျှော့ချခြင်း (DRR) တွင် အမျိုးသမီးများက ပိုမိုအရေးပါသော တာဝန်များ ယူလာပါက ဒေသန္တရ ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းအားကောင်းလာသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်း ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမူဘောင်အတွင်း၌ DRR လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဗဟိုထိန်းချုပ်မှု လျှော့ချကာ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးပြီးချင်းအချိန်တွင် ဒေသခံတို့၏ ကိုယ်ထူကိုယ်ထ အကူအညီနှင့် ဘေးဒဏ်ရင်ဆိုင်ရေး ယန္တရားတို့သည် တုံ့ပြန်မှု၏ အရေးပါဆုံးသော အချက်များဖြစ်သည်။ လူမျိုး-ဘာသာစကားတူရာနှင့် ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာတူရာတို့အပေါ်အခြေပြုသည့် ခိုင်မာသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်များ ('လူမှုအရင်းအနှီး')သည် ပြင်ပမှ အသိပညာများအား လက်ခံသင်ယူပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းကို အားပေးတည်တံ့စေပြီး လူမှုရေးရာ အကာအကွယ်ပေးခြင်းကို ဖြစ်ထွန်းမြင့်မားလာစေပါသည်။

ကောက်ပဲသီးနှံအသစ်များ (စားတော်ပဲ)ကို ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခြင်းအပါအဝင် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု နည်းပါးသော စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းကို ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်နေသည့်ဒေသများတွင် ထိရောက်သော လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲမှုတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သည်။

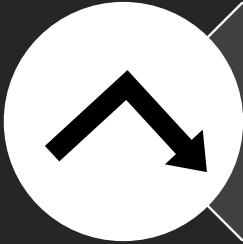
အဓိက အသိပေးလိုသည့် အချက်များ - ၃

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်ရှိနေသေးသော ဇီဝမျိုးကွဲများရှိရာ သစ်တောဖုံးလွှမ်းဒေသ အများစုသည် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်တွင် အသိအမှတ်ပြုထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု စီမံအုပ်ချုပ်ရေး၏ အဓိကတာဝန်များကို ယူသင့်သော ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) နှင့် အခြားသော EAO များ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ ဒေသများတွင် တည်ရှိလျက်ရှိသည်။

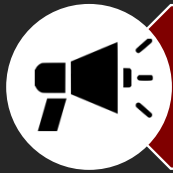

ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသော လူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက်၊ အိမ်ထောင်စုအလိုက်နှင့် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများအလိုက် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းအားနှင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်တို့သည် ကိုဗစ်-၁၉ ဘေးမှ ရေရှည်တည်တံ့စွာ၊ မျှတစွာနှင့် သာတူညီမျှစွာ နာလန်ထူရန်အတွက် အရေးပါသော အခြေခံအချက်များ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုတုံ့ပြန်မှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲမှုများသည် ရေရှည်ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်းအပေါ်ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန်အတွက် လုံလောက်မည် မဟုတ်ပါ။ အထူးသဖြင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ထိခိုက်မှုဒဏ် အများဆုံး ခံရမည်ဟု ကြိုတင်တွက်ဆထားသော အခြေအနေများတွင် လုံလောက်မည် မဟုတ်ပါ။

အချို့သော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၌ ဒေသန္တရအဆင့် လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲမှု မဟာဗျူဟာများ အလုပ်မဖြစ်တော့သည့် အခြေအနေ “ပြောင်းလဲရန်တန်ချိန်” သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။ အထူးထိခိုက်လွယ်သောသူတို့မှာ ဖယ်ကြဉ်ခံထားရသော အုပ်စုခွဲများဖြစ်သည့် အမျိုးသမီးများနှင့် မသန်စွမ်းသူများကဲ့သို့သောသူများ ဖြစ်သည်။

ဦးစားပေး အကြံပြုချက်များ - ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းမှ

လုံခြုံသော နားခိုရာ ထောက်ပံ့ခြင်း၊ ရေဒီယိုနှင့် လူမှုကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် ဒေသခံဘာသာစကားဖြင့် ပို၍ပြည့်စုံခိုင်လုံသော ရာသီဥတုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ၊ ကြိုတင်နေရာချထားသော ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများ

CSO များ၊ EAO များနှင့် အစိုးရတို့ လက်တွဲလုပ်ဆောင်ခြင်းအတွက် အပါအဝင် အရေးပေါ် ရန်ပုံငွေများကို လျင်မြန်စွာ ရယူနိုင်အောင် ဖန်တီးခြင်း

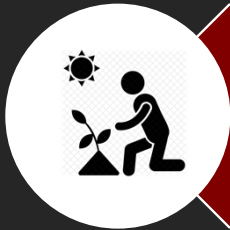

လမ်းများနှင့် တံတားများကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း၊ မြစ်ကမ်းနံရံများကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ရပ်ရွာရှိ သစ်တောများ ပြန်လည်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း

ပြန်လည်ထူထောင်ရေး စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့တွင် အမျိုးသမီးများ အပါအဝင် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်စေခြင်း

ဦးစားပေး အကြံပြုချက်များ- ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းမှ

လယ်သမားများ၏ မိရိုးဖလာ အသိပညာများကို အခြေခံ၍ ကောက်ပဲသီးနှံအသစ်များ နှင့်/သို့မဟုတ် မျိုးကွဲများ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးရန်/ မွေးမြူရန်နှင့် ရွေးချယ်နိုင်ရန် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲမှုများအတွက် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများ ထောက်ပံ့ခြင်း၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် အတူတကွ သင်ယူလေ့လာရန်နှင့် မျှဝေရန်အတွက် လယ်ယာအသိပညာပေးကျောင်းများ

ရပ်ရွာလူထုများနှင့် CSO များသည် နှုတ်ပြောဖြစ်ရပ်များ၊ အကြောင်းအရာများနှင့် ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို မှတ်တမ်းရယူနိုင်သည်။ 'အားသာချက်အလေးပေး မေးမြန်းဆွေးနွေးထားသော' ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ အခြားသော လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် မျှဝေနိုင်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှု မဖြစ်ခင်တွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်သော ဒေသန္တရ ခေါင်းဆောင်မှု/ကော်မတီများကို အာဏာရှိသူများ (အစိုးရနှင့် EAO များ) က တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုကာ ထောက်ပံ့ပေးသင့်သည်။

ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များ - အစိုးရနှင့် EAO များ- သို့ ဦးစားပေး အကြံပြုချက်များ

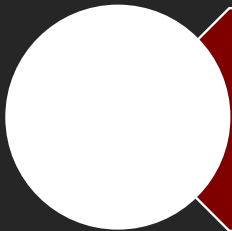
NCA တွင် မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်း ပြည်ထောင်စုအဆင့် အစိုးရသည် ပြည်နယ်/ဒေသတွင်း အစိုးရများကို ဘေးအန္တရာယ် တုံ့ပြန်မှုနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် CSO များ၊ EAO များနှင့်အတူ လက်တွဲလုပ်ဆောင်ရန် အတိအလင်း ခွင့်ပြုထားသင့်သည် (အပိုဒ်ခွဲ ၂၅)။

ဒေသန္တရနှင့် အခြားသော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ (ခရိုင်နှင့်မြို့နယ် EAO အာဏာရှိသူများ)သည် ရည်မှန်းထားသော ဦးတည်ချက်များသို့ ရောက်ရှိနိုင်ရန် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှင့်အတူ အလုပ်လုပ်စေကာ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အစိုးရနှင့် EAO ခေါင်းဆောင်များသည် DRR ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် မူဘောင်များ ချမှတ်သင့်သည်။

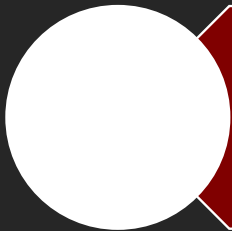
ရေရှည်တွင် သဘာဝ သယံဇာတများအပေါ်၌ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းနှင့် ထိန်းချုပ်ခြင်းကို ဗဟိုမှ မချုပ်ကိုင်ဘဲ ဖက်ဒရယ် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စီမံချက်များမှတစ်ဆင့် တရားဝင် လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်သော မျိုးစေ့များ၊ ကောက်ပဲသီးနှံများနှင့် ပတ်သက်သော ဒေသတွင်း အရင်းအမြစ်များ၊ အသိပညာများကို ရှာဖွေရန် ရပ်ရွာအဆင့် လမ်းကြောင်းပြုချိတ်ဆက်မှု လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ဒေသခံတို့၏ အသိပညာနှင့် မျိုးကွဲများအပေါ် မူတည်၍ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးရန် သင့်တော်သော မျိုးစေ့များနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာများကို ရှာဖွေရန် နိုင်ငံတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာရှိ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များနှင့်တကွ လက်တွဲလုပ်ကိုင်ခြင်း

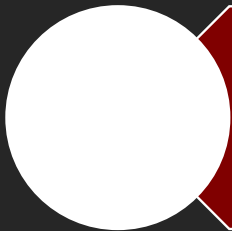
နိုင်ငံတကာ အေဂျင်စီများနှင့် အလှူရှင်များသို့ ဦးစားပေး အကြံပြုချက်များ

ထောက်ပံ့ရေးအေဂျင်စီ၏ မြန်မာပြည်တွင်းဝန်ထမ်းသည် ဒေသသုံး (တိုင်းရင်းသား) ဘာသာစကားကို ပြောတတ်သင့်သည်။

ဒေသန္တရအသိပညာနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဒဏ်ခံနိုင်သည့် မျိုးစေ့များကို စူးစမ်းခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ကာ စိုက်ပျိုးဂေဟစနစ်ပညာနှင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု နည်းပါးသည့် စိုက်ပျိုးရေးကို မြှင့်တင်ပါ။

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအပေါ် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ NCA (အပိုဒ်ခွဲ ၂၅) အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို တိုက်တွန်းနှိုးဆော်မှု ပြုလုပ်ပါ။